

Spiegelfase

Elektronica-ICT

2 mei 2023

Deel 1 | Inleiding

1. Situering van de Spiegelfase
2. Samenstelling van het panel en de gesprekspartners
3. Opzet van de reviewdag

Deel 2 | Bespreking

1. Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum
2. Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving
3. Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten
4. Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders
5. Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Deel 3 | Bijlage

1. Referentiekader Odisee

Dit verslag kadert in de VARIOSO-cyclus: het instrument voor de kwaliteitsbewaking in eigen regie van Odisee. Het is een momentopname van de onderwijskwaliteit door de dienst onderwijs en kwaliteit, naast het continue ontwikkel- en verbeteringswerk van de opleiding. Meer achtergrond kan de lezer vinden op <https://www.odisee.be/kwaliteitsvol-onderwijs>.

Deel 1 | Inleiding

1 Situering van de Spiegelfase

De spiegelfase is een onderdeel van de bewaking van de opleidingskwaliteit in eigen regie, ook wel het **VARIOSO**-proces genoemd (**V**erkennen, **A**nalyseren, **R**eflectie-intern, **O**ptimaliseren, **S**piegelen, **O**pvolgen). De stap van de spiegelfase is een review van een opleiding door een onafhankelijk/extern panel van experts. Odisee werkt hiervoor samen met VLUHR KZ.

Het externe panel neemt kennis van het kwaliteitsprofiel van de opleiding. Het kwaliteitsprofiel is een concretisering van vijf kwaliteitskenmerken:

- Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum
- Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving
- Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten
- Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders
- Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Voor elk kenmerk documenteert de opleiding een realisatie waar ze trots op is en een uitdaging waar ze in de nabije toekomst prioritair werk wil van maken. Het panel gaat over dit kwaliteitsprofiel met het opleidingsteam in gesprek, bekrachtigt en/of helpt de opleiding verder te verdiepen aan de hand van vragen/bemerkingen en tips voor de toekomst. Zo nodig kan het panel ook dringende aanbevelingen formuleren in verband met het gedocumenteerde kwaliteitsprofiel van de opleiding. Indien het panel de nood voelt om andere thema's te bevragen die niet in het kwaliteitsprofiel aan bod kwamen, dan kan dat maar we gaan er van uit dat dit eerder uitzondering is dan regel. Zo nodig wordt hiervoor een aanvullend overlegmoment ingepland en aanvullende documentatie aangereikt.

De beoordeling gebeurt in verslagvorm door per kwaliteitskenmerk drie items te omschrijven:

- sterke punten
- vragen/bemerkingen
- tips voor de toekomst

2 Samenstelling van de focusgroep

Panel

Voorzitter: Peter Van Petegem

Peer: Hans Mulder

Onderwijsdeskundige: Steven Vanmol

Werkveldvertegenwoordiger: Wim De Smet

Student: Anass Uahabi

Verslaggever: Sofie Metsers

Gesprekspartners

Clusterdirecteur: speeddate + verdiepingsgesprek: Machteld Van den Bogaerd

Opleidingshoofd: speeddate + verdiepingsgesprek: Peter Demeester

Docenten: speeddate + verdiepingsgesprek
Sven Sanders
speeddate
Davy De Winne
Katja Verbeeck
Patrik Debbaut
Sven Knockaert
verdiepingsgesprek
Evi Van Nechel
Serge Fabre
Evert-Jan Jacobs
Tom Cordemans
Roel Van Steenberghe
Kristien Van Assche
Lieve Knop
Joris Maervoet

Werkveld/alumni: speeddate
Nick Van Cauter
Brecht Penninck

Studenten: speeddate
Thibault Viane
Senna Uyttersprot
Warre Vonck
verdiepingsgesprek
Brent Pauwels

3 Opzet van de reviewdag

- 8u30-9u Aankomst panelleden - koffie
- 9u-10u15 Overleg panel– voorbereiding speeddating
- 10u15-11u15 Speeddating
- 11u15-11u45 Toonmoment van de opleiding (in functie van 2 realisaties)
- 11u45-12u30 Overleg panel - Terugkoppeling speeddate

- 12u30–13u30 Lunch - Voorbereiding verdiepingsgesprek

- 13u30–15u00 Verdiepingsgesprek
- 15u00-15u15 Pauze
- 15u15–16u30 Overleg panel– besluitvorming
- 16u30-17u Rapporteringsgesprek

Deel 2 | Bespreking

Per kwaliteitskenmerk wordt eerst een korte omschrijving gegeven. Daaronder vindt de lezer telkens de gekozen realisatie en uitdaging terug van de opleiding die in het kwaliteitsprofiel werd uitgewerkt. Daarna volgt de beoordeling van het panel.

In bijlage vindt u het volledige referentiekader terug.

Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum

Omschrijving

De opleiding heeft een duidelijk, specifiek **profiel** dat aansluit bij de onderwijsvisie van het studiegebied en van de instelling. De **leerresultaten** van de opleiding vormen een heldere invulling van de internationaal en landelijk gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten. Het **curriculum** van de opleiding sluit aan bij de meest recente ontwikkelingen in het vakgebied, in het werkveld en is maatschappelijk relevant.

Keuze opleiding

Realisatie: Differentiatie in de leerwegen en de beoordeling resulteert in een diploma met een 'personal touch'.

Uitdaging: We gaan voor duurzaam onderwijs dat resulteert in energie voor levenslang leren.

Sterke punten

Het panel heeft zeer *vakkundige docenten* en gemotiveerde studenten gesproken.

De opleiding heeft een actueel en relevant curriculum voor zowel de studenten als voor de arbeidsmarkt. De opleiding wordt binnen Odisee als een voorbeeld genoemd op gebied van *curriculumvernieuwing*, zeker wat betreft het modulaire systeem. Hoe de opleiding de visie van de hogeschool vertaalt (bijvoorbeeld in de leerlijn eigenaarschap) is inspirerend voor andere opleidingen.

Vragen/bemerkingen

De opleiding heeft een tool ontwikkeld om studenten te begeleiden in hun studiekeuzeproces. Kan deze tool verder ontwikkeld worden zodat dit een nog sterker *monitorsysteem* wordt? Is het mogelijk om in deze tool het studievoortgangstraject van studenten in kaart te brengen zodat ook binnen modules en over modules studenten strakker opgevolgd kunnen worden?

Tips voor de toekomst

- ✓ Het docententeam is gemotiveerd en zeer enthousiast, maar het panel is bekommerd over de energie van de docenten. Vanuit de hogeschool is er vorige week een nota gekomen over recht op *disconnectie*. Het panel raadt aan om een vertaalslag te maken van de visie van de instelling naar teamniveau. Momenteel heerst er een cultuur van 60 uur werken per week. Kan dit op lange termijn wel volgehouden worden? Hoe kan je duurzaam met de energie van docenten omgaan zodat de hoge kwaliteit van de opleiding naar de toekomst toe ook geborgd kan blijven?

Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving

Omschrijving

De **onderwijsleeromgeving** stimuleert de studenten om een actieve rol te spelen in het leerproces en draagt bij tot een vlotte studievoortgang. Er is aansluiting van de leeromgeving bij de diverse studentenpopulatie, de talentontwikkeling van studenten en de interactie met het werkveld.

De **beoordeling** van studenten weerspiegelt het leerproces en concretiseert de beoogde leerresultaten.

We wegen evaluatie af tegen ingezette talenten en opgenomen uitdagingen.

Keuze opleiding

Realisatie: Authentieke leerervaringen zijn het vertrekpunt en sluitstuk voor leren. We hanteren de praktijk als context waarin dringende leernoden ontstaan, als 'trigger' voor intrinsiek gemotiveerd leren.

Uitdaging: Studenten zoeken uitdaging op en benutten de experimenteerruimte waar ze ondergeremd verantwoordelijkheid en initiatief kunnen nemen. (+ informeel leren stimuleren)

Sterke punten

De opleiding slaagt erin om *authentieke leerervaringen* te creëren die casebased zijn en werkt met motiverende contexten. Dit is dan ook te merken bij de motivatie van studenten.

Vragen/bemerkingen

Is in de opbouw van het *modulaire systeem* nog verdere stroomlijning nodig? De wijze waarop de invulling van de verschillende modules gebeurt, is aan variatie onderworpen. Is dit een bewuste keuze van de opleiding of is dit impliciet zo gegroeid?

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel raadt aan om nader te gaan bekijken wat er over de modules heen gebeurt en om systematisch te gaan luisteren naar *feedback van de studenten* om zo wijzigingen aan te brengen in het curriculum. Studenten werden betrokken bij de curriculumuitbouw, maar betrek hen ook bij feedback op het huidige curriculum.

Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten

Omschrijving

De voor de opleiding ingezette **docenten** bieden de studenten optimaal de mogelijkheid om leerresultaten te behalen. De opleiding beschikt over aangepaste studie- (en traject)**begeleiding** en in-, door- en uitstroom van studenten. De opleiding verstrekt volledige en gemakkelijk leesbare **informatie** over alle fasen van de studieloopbaan. De opleidingsspecifieke **voorzieningen** op het vlak van bibliotheek, ICT, infrastructuur, sociale voorzieningen zijn toegankelijk en adequaat.

Keuze opleiding

Realisatie: De student wordt kwaliteitsvol ondersteund bij het ontwerpen van het eigen leertraject, via coaching bij de opzet, het doorlopen en het afronden van het eigen leertraject, met just-in-time kennis en ondersteuning, afgestemd op het gekozen leertraject. De docent is er zich van bewust dat hij soms klassikaal moet werken, soms in kleinere groepjes en som individueel, met het oog op het grootst mogelijke leerrendement voor de lerenden en praktische haalbaarheid.

Uitdaging: Onze campussen zijn in 2027 aantrekkelijke en duurzame leer-, leef- en werkomgevingen die onderwijs, onderzoek en dienstverlening maximaal ondersteunen: die uitnodigen tot ontmoeting, samenwerking en interactie; die mogelijkheden bieden voor tijd- en plaatsonafhankelijk werken en leren; ingericht volgens de principes van universeel ontwerp, reeds bij ontwerp uitgaand van differentiatie.

Sterke punten

Er is zeer *open communicatie* naar de studenten toe en bijna geen drempel om docenten of opleidingshoofd aan te spreken.

Het panel vindt de geavanceerde tool die de opleiding gebruikt voor *trajectbegeleiding* en opvolging van de studiekeuze zeer sterk. Studenten kunnen deze tool zelf gebruiken of deze samen met de trajectbegeleider invullen. Hun keuzes worden besproken en opgevolgd. Voor andere opleidingen kan deze tool misschien ook handig zijn?

Vragen/bemerkingen

Er worden reeds bepaalde doelgroepen (bv. studenten met ASS of een gehoorbeperking) zeer goed ondersteund. Kan dit ook uitgebreid worden naar andere doelgroepen (bv. vrouwen) om nog meer in te zetten op *diversiteit*? Kan diversiteit zichtbaar gemaakt worden in de opleiding door bijvoorbeeld te werken met rolmodellen via gastsprekers?

Heeft de opleiding al overwogen om te werken met een *honors traject* voor studenten die uitblinken en uitdaging nodig hebben door hen bijvoorbeeld mee te nemen naar congressen of in te schakelen in onderzoek?

Tips voor de toekomst

- ✓ De opleiding mag de sterke begeleiding van studenten zeker koesteren en zich hierin onderscheiden. Omdat studenten het gewoon zijn om meteen geholpen te worden door docenten creëert dit verwachtingen en maakt dit *deconnectie* moeilijker. De cultuur om studenten meteen te helpen, ook om elf uur 's avonds, kan het draagvlak bij de docenten onder druk zetten. Het panel raadt de opleiding aan om hier communicatie rond uit te werken waar het hele team achter staat en zich aan kan houden.

Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders

Omschrijving

De samenwerking tussen **werkveldvertegenwoordigers / andere partners** en de opleiding heeft een meerwaarde voor beide partijen.

De opleiding beschikt over een actieve en verankerde participatie van **studenten**.

Keuze opleiding

Realisatie: Getalenteerde en ondernemende studenten nemen in hun ontwikkeling tot professional steeds meer initiatief en verantwoordelijkheid op. Ze participeren actief.

Uitdaging: We slopen muren tussen de hogeschool, het werkveld en de maatschappij. We zetten in op duurzame partnerschappen en netwerking tussen het onderwijs, de wetenschappelijke wereld en het werkveld.

Sterke punten

De opleiding heeft een *sterke connectie met het werkveld*. Dit blijkt uit tal van voorbeelden van de docenten.

Tips voor de toekomst

- ✓ De connectie met het werkveld is er, maar is moeilijk tastbaar. Iedere docent vult dit zelf in. Een achterliggende visie ontbreekt. Kan er richting *duurzame partnerschappen* met bedrijven gewerkt worden voor bijvoorbeeld bachelorproefbegeleiding of onderzoek? Wat gebeurt er met de connecties van een docent wanneer deze weggaat?
- ✓ Dit geldt ook voor de *alumni*. Neem de connectie met hen terug actiever op. Alumni zijn belangrijke ambassadeurs van de opleiding en tussenschakels om studenten toegang te geven tot de bedrijfswereld.
- ✓ Er komen weinig studenten naar de sessies van *gastsprekers* op donderdagvoormiddag. Misschien heeft dit te maken met het moment waarop dit georganiseerd wordt (een dag waarop er geen lessen zijn, waardoor studenten specifiek voor de sessie naar de campus moeten komen)? Misschien kunnen deze sessies op een andere dag ingepland worden of meer geïntegreerd worden in verplichte vakken zodat dit een deel van het geheel wordt en niet iets apart? Denk ook eens na om de sessies in een andere vorm te gieten zodat dit studenten meer aanspreekt.

Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Omschrijving

De opleiding investeert niet alleen in zijn hoofopdracht rond onderwijs maar ook in internationalisering, praktijkgericht onderzoek en/of dienstverlening in **wisselwerking tussen de opleiding en werkveld**.

Keuze opleiding

Realisatie: Praktijkgericht onderzoek is in 2027 een motor voor duurzame en maatschappelijk verantwoorde innovatie, zowel voor het werkveld als het onderwijs:

- Praktijkgericht onderzoek start vanuit een probleem of vraagstelling uit werkveld of maatschappij;
- We focussen op het ontwikkelen van nieuwe of het verbeteren van bestaande praktijken, producten of processen en op implementatie en disseminatie van de bevindingen;
- We zetten in op cocreatie en actieve partnerschappen met het werkveld en andere wetenschappelijke instellingen;
- In deze samenleving verdiepen studenten en docenten hun expertise en ontwikkelen ze een op innovatie gerichte en wetenschappelijke attitude.

Uitdaging: We ontwikkelen navormingen en postgraduataten die nauw aanleunen bij het praktijkgericht onderzoek.

Sterke punten

Het panel zag een enthousiaste groep onderzoekers in een mooi uitgerust *onderzoekscentrum* en met een duidelijke focus op user experience. De verschillende richtingen (grafische interface, elektronica, ICT, web development) komen in het onderzoek bij elkaar.

Vragen/bemerkingen

Kan het onderzoek nog meer *systematisch ingebed* worden in het onderwijscurriculum? Kunnen studenten betrokken worden bij het onderzoek? Kunnen er bachelorproeven aan gekoppeld worden of is er een mogelijkheid tot stage in het onderzoekscentrum?

Tips voor de toekomst

- ✓ De focus van het onderzoekscentrum is bottom-up gegroeid en dit is een goede manier om ernaar te kijken. Kunnen de *speerpunten* structureel geagendeerd worden zodat ze een bewuste keuze zijn?
- ✓ Hoe kan de opleiding sterker *naar buiten komen met onderzoek*? Kan er ingezet worden op publicaties voor een breed publiek? Kan er een structureel verband uitgebouwd worden met KULeuven en kan dit eventueel leiden tot een link met doctoraten?

Algemeen:

Sommige panelleden hebben ook deelgenomen aan de vorige kwaliteitscyclus van de opleiding. Ze vonden het zeer fijn om de duidelijke vooruitgang van de opleiding te zien en willen hier graag een pluim voor geven. Het panel is er dan ook van overtuigd dat als ze over vijf jaar de opleiding opnieuw komen bezoeken ze ook deze keer een positieve evolutie zullen zien.

Deel 3 | Bijlage

Intern referentiekader Visie Odisee 2027

Kwaliteitskenmerk 1: profiel, leerresultaten en curriculum

- We gaan voor duurzaam onderwijs dat resulteert in energie voor levenslang leren.
- We kiezen ook voor effectief leren, met transfer van het geleerde naar de praktijk. Studenten baseren zich voor deze praktijkervaringen op stages, werkplekleren, projecten, maar ook zeer reële casussen aangereikt door het werkveld en de docent.
- We zetten volop in op een holistisch perspectief van het functioneren van de student in een authentieke context.
- De student kiest uit een aanbod van leerdoelen (discipline-eigen, discipline-overstijgende en persoonlijke leerdoelen). De finaliteit van het leertraject van studenten hangt dan niet alleen af van de gekozen opleiding of discipline.
- Differentiatie in de beoordeling resulteert in een diploma met een 'personal touch'.
- Door scherpe keuzes en meer efficiëntie creëren we ruimte voor innovatie.

Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving

- In de Odisee-gemeenschap krijgen studenten kansen om te groeien, op eigen tempo, langs flexibele leerwegen, in steeds meer verschillende contexten binnen en buiten de hogeschool. We erkennen, stimuleren en ondersteunen informeel leren in de hogeschool, maar ook daarbuiten.
- Odisee is een uitnodigende gemeenschap en veilige omgeving waar studenten samen leren. Ze stimuleren elkaar tot persoonlijke en professionele ontwikkeling. Studenten hebben een stevige binding met elkaar, met hun opleiding, met alle medewerkers van Odisee, met het werkveld. Diverse groeperingsvormen ondersteunen het samen leren.
- We benutten alle opportuniteiten om studenten uit verschillende opleidingen en niveaus (so-gr-ba-ma) te laten samenwerken en samen te leren.
- Authentieke leerervaringen zijn het vertrekpunt en sluitstuk voor leren. We hanteren de praktijk als context waarin dringende leernoden ontstaan, als 'trigger' voor intrinsiek gemotiveerd leren.
- Studenten zoeken uitdaging op en benutten de experimenteerterruimte waar ze ongeremd verantwoordelijkheid en initiatief kunnen nemen.
- Hybride leerwerkplekken, waarin een zekere mate van simulatie wordt gehanteerd, kunnen een goede tussenoplossing betekenen in de interactie tussen opleiding en werk. Zij bieden experimenteer- en leerruimte die in de echte praktijk niet altijd aanwezig is.
- De maatschappelijke dimensie krijgt alle kansen in het leerproces.
- Studenten nemen in Odisee eigenaarschap op voor de eigen evaluatie, via betrokkenheid in het formuleren van leerdoelen, in de inhoud, de vorm en het tijdstip van evaluatie en in de voortdurende feedback en feedforward op het leerproces. De dialoog tussen coach en coachee, tussen evaluator en geëvalueerde maakt van evaluaties een leermoment.
- Vooropgestelde leerresultaten toetsen we zoveel mogelijk onafhankelijk van het gevolgde traject. Zo bieden we de beste kansen op succesvolle differentiatie van leertrajecten.

Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten

- In een wereld waarin diversiteit de realiteit en de norm is, kiezen we voor gedifferentieerd onderwijs dat verschillen omarmt en diversiteit aanwendt als kracht. Gedifferentieerd onderwijs veronderstelt niet een verschillende aanpak voor elke lerende, maar legt de nadruk op zinvolle activiteiten voor alle lerenden.
- De student wordt kwaliteitsvol ondersteund bij het ontwerpen van het eigen leertraject, via coaching bij de opzet, het doorlopen en het afronden van het eigen leertraject, met just-in-time kennis en ondersteuning, afgestemd op het gekozen leertraject. De docent is er zich van bewust dat hij soms klassikaal moet werken, soms in kleinere groepjes en soms individueel, met het oog op het grootst mogelijke leerrendement voor de lerenden en praktische haalbaarheid.
- Het onderwijsteam neemt rollen op met betrekking tot curriculumontwerp, ontwikkeling van opleidingsonderdelen en leerbegeleiding. Het team verdeelt rollen onderling of combineert ze, in functie van de aanwezige expertise en talenten. Experts uit de diensten ondersteunen waar nodig.
- Onze campussen bekrachtigen onze uitstraling als 'brede' hogeschool, als open gemeenschap met de blik naar buiten gericht. We spreken diverse doelgroepen aan en zijn verankerd in de omringende gemeenschap.
- Onze campussen zijn in 2027 aantrekkelijke en duurzame leer-, leef- en werkomgevingen die onderwijs, onderzoek en dienstverlening maximaal ondersteunen: die uitnodigen tot ontmoeting, samenwerking en interactie; die mogelijkheden bieden voor tijd- en plaatsonafhankelijk werken en leren; ingericht volgens de principes van universeel ontwerp, reeds bij ontwerp uitgaand van differentiatie.

Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders

- Ons onderwijs komt in 2027 echt tot stand in co-creatie met de beroepspraktijk.
- Getalenteerde en ondernemende studenten nemen in hun ontwikkeling tot professional steeds meer initiatief en verantwoordelijkheid op. Ze participeren actief.
- We slopen de muren tussen de hogeschool, het werkveld en de maatschappij. We zetten in op duurzame partnerschappen en netwerking tussen het onderwijs, de wetenschappelijke wereld en het werkveld.

Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

- We bouwen tegen 2027 een kwaliteitsvol meertalig onderwijs uit en zorgen voor meer kruisbestuiving met (inter)nationale studenten. We bieden alle studenten en personeelsleden minstens de kans op een buitenlandse ervaring. We versterken onze internationale leeromgeving, ook op onze eigen campussen, onder andere via internationalisation@home.
- We zorgen ervoor dat leergierigen levenslang bij ons terecht kunnen, voor korte en langdurige opleidingen, voor basisvorming, opfrissessies en specialisaties. We ontwikkelen navormingen en postgraduatoren die nauw aanleunen bij het gesubsidieerde onderwijsaanbod en het praktijkgericht onderzoek. Daarnaast ontwikkelen we een niche van high-end opleidingen die een belangrijke marktwaarde vertegenwoordigen in de niet-gesubsidieerde opleidingsmarkt, ook samen met andere onderwijspartners
- Praktijkgericht onderzoek is in 2027 een motor voor duurzame en maatschappelijk verantwoorde innovatie, zowel voor het werkveld als het onderwijs:
  - praktijkgericht onderzoek start vanuit een probleem of vraagstelling uit werkveld of maatschappij;
  - we focussen op het ontwikkelen van nieuwe of het verbeteren van bestaande praktijken, producten of processen en op implementatie en disseminatie van de bevindingen;
  - we zetten in op co-creatie en actieve partnerschappen met het werkveld en andere wetenschappelijke instellingen;
  - in deze samenwerking verdiepen studenten en docenten hun expertise en ontwikkelen ze een op innovatie gerichte en wetenschappelijke attitude.
- Via dienstverlening en kenniscentra dragen we de opgebouwde expertise uit.